

17-11-2016, Preek Gedachtenis H. Elisabeth van Hongarije Chiesa S. Spirito in Sassia

In 1932 werd in Israël, in Tabgha aan het Meer van Galilea, de mozaïekvloer gevonden van een vijfde-eeuwse kerk, die gebouwd was op de plaats waar Jezus vijfduizend mensen te eten gaf door het wonder van de broodvermenigvuldiging. De vloer bevat een mozaïek met de symbolen van brood en vis. Wat opvalt bij dit kunstwerk is dat de maker van het mozaïek vier broden en twee vissen afbeeldt, terwijl de evangelist Marcus duidelijk spreekt van vijf broden en twee vissen. Zo verwijst de kunstenaar symbolisch naar het vijfde brood, het Eucharistisch brood op het altaar van de Heer.

“De Kerk leeft van de Eucharistie,” schreef de heilige paus Johannes Paulus II in zijn veertiende en laatste encycliek *Ecclesia de Eucharistia* (n. 1). De Eucharistie is bron en hoogtepunt van het christelijk leven (*Lumen gentium*, n. 10). Dit offer van Christus is geestelijk voedsel voor onze ziel. Daarom is het niet verwonderlijk dat het Oude en Nieuwe Testament tal van verwijzingen naar de Eucharistie kennen: Het verhaal van de wonderbare broodvermenigvuldiging wordt door alle evangelisten verhaald. Het is de voorafbeelding van Jezus’ instelling van de Eucharistie en tegelijkertijd roept het in herinnering het manna dat God aan het Volk van Israël te eten gaf toen zij door de woestijn naar het Beloofde Land trokken. De Heer voedt overvloedig al degenen die naar Hem toe trekken om naar Hem te luisteren.

De evangelist Marcus schetst een scherp contrast: Jezus’ wonderbare broodvermenigvuldiging beschrijft hij kort nadat Herodes in zijn paleis een maaltijd had aangeboden aan zijn hofhouding en tijdens welke Johannes de Doper op Herodes’ bevel werd onthoofd. Wat een contrast: Aan de ene kant de maaltijd van de dood met Herodes als gastheer, aangericht in zijn paleis voor de vooraanstaanden van Galilea (Mc. 6, 14-29). Aan de andere kant de maaltijd van het leven met Jezus als gastheer, door Hem aangericht op een verlaten vlakte voor meer dan 5000 hongerige mensen uit Galilea (Mc. 6, 30-44). Het is veelbetekenend dat het zojuist gelezen Evangelie van de wonderbare broodvermenigvuldiging wordt gelezen op de dinsdag na de Openbaring van de Heer. Jezus toont zich als de Goede Herder, gebroken en gegeven als brood. Hijzelf is dat brood, voor ons gebroken als teken van zijn volkomen zelfgave. Hij geeft Zichzelf aan ons opdat wij leven zullen hebben in overvloed.

Als wij in het Onze Vader bidden “Geef ons heden ons dagelijks brood” dan ligt daarin eigenlijk een drievoudige smeekbede besloten. Dan vragen wij om het eucharistisch brood waarin de Heer werkelijk tegenwoordig is, dan vragen wij om het brood dat het Woord van God is en dan vragen wij om het brood dat ons lichaam sterkt. Jezus is het Levende Brood dat uit de hemel is neergedaald. Eten van dit brood betekent ook dat we ons bereid verklaren om de weg te gaan die Jezus ons is voorgedaan. De zelfgave van de Heer nodigt ons uit om ons eigen leven aan God en onze naaste te geven. De apostel Johannes zegt het vandaag heel duidelijk: “Wat liefde is hebben wij geleerd van Christus. Hij heeft zijn leven voor ons gegeven. Dus zijn wij ook verplicht om ons leven te geven voor onze broeders en zusters.”

Het leven van de heilige Elisabeth van Hongarije, landgravin van Thüringen, wiens gedachtenis de Kerk vandaag viert, is zo beschouwd een prachtig, uit het volle leven gegrepen commentaar op het Evangelie van de wonderbare broodvermenigvuldiging, dat we zojuist hebben gehoord. Zij werd geboren in Hongarije in het jaar 1207 als dochter van Andreas II van Hongarije en Gertrudis van Andechs. Op 14-jarige leeftijd trad zij in het huwelijk met Lodewijk IV van Thüringen. Ze was zeer gelukkig met hem en ze kregen twee dochters en een zoon.

De heilige Elisabeth beoefende ijverig de lichamelijke werken van barmhartigheid: Wanneer zij buiten haar kasteel kwam, ging zij dikwijls naar de huizen van de armen om hun nood te verlichten. Velen zeiden dat dat geen pas gaf, maar haar echtgenoot antwoordde: “Zolang zij het kasteel niet verkoopt, ben ik tevreden!” Bekend is het wonder van het brood dat in rozen veranderde: Toen Elisabeth op weg was, haar schort gevuld met brood voor de armen, ontmoette zij haar echtgenoot die vroeg wat zij bij zich droeg. Zij opende haar schort en in plaats van brood waren daar prachtige rozen. Met dit symbool van naastenliefde wordt de heilige Elisabeth dikwijls voorgesteld. Aan deze gebeurtenis herinnert het aloude Elisabeth-
lied: “Als het brood dat wij delen ons Christus toont en het woord dat wij spreken als lied weerklinkt, dan heeft God onder ons al zijn huis gebouwd, dan woont Hij ook reeds in ons hart.” Het is een dichterlijke verwoording van het geloof van de Kerk in het Mysterie van de Eucharistie waaruit zij leeft en waaruit zij wordt opgebouwd.

Iedere Eucharistieviering is in meerdere opzichten de viering van Gods barmhartigheid. Zij begint met het voor God en elkaar belijden van onze schuld. God die ons met zijn barmhartigheid omhelst als wij de schuldbelijdenis uitspreken en om ontferming bidden. En dan past het dat we God dank brengen en hem in het Gloria de Eer toezingen die Hem toekomt. Dan volgt de lezing van het Woord dat God tot ons spreekt. En daarna worden wij genodigd aan het Eucharistisch feestmaal waarbij de Heer Zelf onze Gastheer is.

En als dan het “Gaaf nu allen heen in vrede” heeft geklonken, is het moment daar om wat we gevierd en met de mond beleden hebben ook met daden te onderstrepen.

Er bestaat een antieke hymne van de heilige Johannes Chrysostomus over de Eucharistie, waarin Gods barmhartigheid en vergeving wordt bezongen: “Als iemand Gods vriend is, laat hem dan van dit mooie en schitterende feest genieten. Wie gewerkt heeft en wie niet, wie in vrede is en wie lijdt, wie verloren gelopen is en wie thuis was, wie het moeilijk heeft en wie opgelucht is, laat iedereen maar komen en ze zullen welkom zijn. De heilige liturgie is een feest, het is vergiffenis, het is God die iedereen omhelst.”

Moge de vrucht van het Heilig Jaar van de Barmhartigheid zijn dat velen in de Kerk zich laten vinden door de barmhartigheid van God en dankbaar hierop antwoordend de lichamelijke en geestelijke werken van barmhartigheid zullen verrichten.

Amen.